

Strategia sectorială de cheltuieli CBTM 2020-2022 pe sectorul Justiția

A. Contextul de politici și linia de bază a cheltuielilor

I. Situația curentă

II. Provocările majore

III. Prioritățile de bază în ceea ce privește politicile la nivel înalt pentru perioada anilor 2020-2022 și modul în care acestea se referă la abordarea provocărilor menționate

IV. Impactul priorităților respective asupra alocării resurselor (implicații pentru bugetul subprogramului relevant și finanțarea acestora)

V. Indicatori strategici

01. Politici și management în domeniul justiției

I.

Ministerul Justiției își desfășoară activitatea în baza Hotărârii Guvernului nr.698 din 30.08.2017 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției. Ministerul are misiunea de a analiza situația și problemele din domeniile de activitate gestionate (sistemul judecătoresc, profesiile juridice conexe justiției, sistemul penitenciar și de executare a sentințelor non-privative de libertate, domeniul drepturilor omului, expertiza judiciară), de a elabora politici publice eficiente în domeniile de competență, de a monitoriza calitatea politicilor și actelor normative și de a propune intervenții justificate ale statului care urmează să ofere soluții eficiente în domeniile de competență, inclusiv în alte domenii atribuite în competență conform actelor normative, asigurând cel mai bun raport dintre rezultatele scontate și costurile preconizate.

Pe parcursul anului 2018 au fost efectuate mai multe modificări structurale, care au vizat atât aparatul central cât și instituțiile subordonate, și anume:

- Serviciul de Stat de Arhivă a fost reorganizat prin transformare din autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului în Agenția Națională a Arhivelor și plasată în subordinea Ministerului Justiției;
- Centrul de Informații Juridice a fost reorganizat prin transformare în Agenția Resurse Informaționale Juridice;
- Direcția apostilă din cadrul aparatului central al Ministerului Justiției a devenit parte structurală a Agenției Resurse Informaționale Juridice;
- Centrul de Armonizare a Legislației, din subordinea Ministerului Justiției, a fost transferat în cadrul Cancelariei de Stat.

Având în vedere că procesul de planificare strategică trebuie să fie un proces permanent, continuu și coerent, în prezent, Ministerul Justiției elaborează un nou document de politici în domeniul justiției care va oferi o viziune clară asupra măsurilor care urmează a fi întreprinse în următoarea perioadă. Asigurarea unui act de justiție eficient, accesibil și de calitate reprezintă o așteptare legitimă a cetățenilor unei societăți întemeiate pe respectul normei de drept.

II.

Provocările majore atestate în activitatea ministerului pot fi rezumate după cum urmează:

- Operarea frecventă a amendamentelor la cadrul legal, ceea ce afectează stabilitatea legii;

- Numărul mare de condamnări a Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, ceea ce denotă că sistemul necesită îmbunătățiri;
- Reducerea numărului de angajați, în urma reformei administrației publice centrale, fluxul de cadre dar și creșterea volumului de muncă, duce la tergiversarea realizării sarcinilor, precum și la o realizare mai puțin calitativă;
- Mediatizarea insuficientă privind beneficiile utilizării mecanismelor alternative de soluționare a disputelor (medierea) și respectiv, solicitarea redusă a medierii de către cetățeni.

III.

- Reducerea numărului cererilor adresate Curții Europene a Drepturilor Omului împotriva Republicii Moldova, precum și încheierea unui număr mai mare de tranzacții de împăcare/declarații unilaterale și aplicarea directă de către instanțele judecătorești naționale a prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului și a standardelor generate de jurisprudența Curții;
- Asigurarea implementării noului document de politici în sectorul justiției;
- Implementarea eficientă a instrumentelor internaționale privind cooperarea juridică în materie civilă și penală;
- Sporirea numărului de cauze soluționate prin intermediul serviciilor de mediere, cu cel puțin 15 % către anul 2022 în raport cu anul 2018.

IV.

Consolidarea tuturor eforturilor administrative, umane și financiare pentru realizarea priorităților stabilite are ca obiectiv final sporirea gradului de realizare a politicilor în domeniul justiției, care determină într-un final asigurarea protecției drepturilor tuturor persoanelor. Prioritățile stabilite urmează a fi realizate din contul mijloacelor financiare incluse în linia de bază.

V.

- Rata examinării cererilor admise de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în raport cu cele depuse, precum și numărul de tranzacții de împăcare încheiate;
- Document de politici în sectorul justiției monitorizat.;
- Număr de cereri executate în raport cu cele recepționate (comisii rogatorii);
- Număr de cereri executate în raport cu cele recepționate (implementarea instrumentelor internaționale relevante ale ONU, CoE în vederea dezvoltării cooperării juridice în materie civilă, comercială și penală);
- Campanii de informare organizate privind căile de soluționare alternativă a disputelor;
- Numărul cauzelor soluționate prin mediere.

02. Organizarea sistemului judecătoresc

I.

Consiliul Superior al Magistraturii constituie garantul independenței autorității judecătorești și al asigurării eficienței sistemului judecătoresc. Din aceste considerente asigurarea efectivă a activității CSM condiționează în mod direct funcționalitatea sistemului judecătoresc în ansamblu.

II.

Referitor la provocările cu care se confruntă funcționarea sistemului judecătoresc, una din cele mai acute rămâne a fi insuficiența personalului calificat care să contribuie la înfăptuirea justiției. Din acest considerent, sistemul deseori se află în imposibilitatea de a răspunde necesităților societății la nivelul așteptat.

În aceeași ordine de idei, se consemnează faptul că problema respectivă este generată de fluxul intens de personal ca urmare a volumului excesiv de muncă în cadrul instanțelor.

III.

Prioritățile de bază pentru perioada 2020 – 2022, rămân a fi:

- dotarea Consiliului Superior al Magistraturii cu aparat poligraf;
- instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor antrenați în verificarea candidaților la funcțiile de judecător.

Aceste priorități se regăsesc în Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020 (Hotărârea Parlamentului nr.56 din 30.03.2017), Legea nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Hotărârea Guvernului nr. 475 din 19 iunie 2014 cu privire la unele măsuri de realizare a Legii nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008.

IV.

Prioritățile menționate au drept scop sporirea încrederii cetățenilor în sectorul justiției care constituie un deziderat primordial pentru CSM, implementarea cărora poate fi prin angajarea și promovarea judecătorilor în bază de merit și integritate profesională astfel încât să fie asigurată o funcționalitate eficientă a sistemului judecătoresc. În vederea realizării priorităților stabilite urmează a fi alocate surse financiare suplimentare în mărime de 150,0 mii lei pentru procurarea aparatului poligraf și 300,0 mii lei pentru anii 2020 și 2022 în vederea instruirii poligrafologilor.

V.

- Aparat poligraf achiziționat;
- Poligrafologi antrenați în verificarea candidaților la funcțiile de judecător, instruiți.

06. Implementarea politicii penale a statului

I.

Anul 2018 a constituit pentru Procuratură o perioadă de dezvoltare a capacităților instituției în conformitate cu obiectivele stabilite și provocările identificate, ceea ce a inclus: implementarea principiului specializării procurorilor și a detașării ofițerilor și specialiștilor în procuraturile teritoriale; consolidarea edificiilor și îmbunătățirea condițiilor de muncă ale personalului Procuraturii; dezvoltarea sistemului informațional al instituției (SIA „Urmărire penală: E-Dosar”); fortificarea capacităților instituției în domeniul identificării și urmăririi bunurilor provenite din infracțiuni; dezvoltarea cooperării la nivel național și internațional cu alte instituții publice, alți actori în domeniul justiției, dar și cu societatea civilă; îmbunătățirea cadrului legal și a celui instituțional în vederea debirocratizării și eficientizării procesului penal.

Cu referire la resursele umane, în perioada anului 2018, din numărul total de 720 unități de procurori, 529 unități de funcționari și 171 de unități de personal tehnic, real au activat 647 de procurori, 320 funcționari și 142 de angajați personal tehnic, celelalte funcții fiind vacante sau temporar vacante.

În perioada anului 2018 principalele domenii de activitate a Procuraturii au constituit: conducerea și exercitarea urmăririi penale; reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată.

II.

Unul din obiectivele dezvoltării instituției îl constituie fortificarea capacităților procuraturilor specializate, care ar fi apte de a combate cele mai grave forme ale criminalității (corupție, crima organizată). În acest context, o provocare pentru Procuratură este de a răspunde la necesitățile procuraturilor specializate (resurse umane, echipament IT, echipament special pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală) întru exercitarea eficientă a atribuțiilor și realizarea obiectivelor.

Altă provocare majoră pentru Procuratură, reprezintă lipsa conexiunii Sistemului Automatizat Integrat „Urmărire penală: E-Dosar”, cu sistemele informaționale ale altor organe de drept, precum și insuficiența de resurse pentru asigurarea mentenanței sistemului.

O provocare pentru instituție reprezintă și insuficiența dezvoltării capacităților de comunicare cu publicul, în acest sens fiind necesară dezvoltarea platformei de comunicare (pagini web oficiale) pentru Procuratura Generală și procuraturile specializate, precum și a capacităților subdiviziunilor specializate în comunicarea cu publicul (resurse umane, echipament IT, instruire), inclusiv necesitatea editării publicației periodice „Revista Procuraturii Republicii Moldova”.

O altă provocare pentru instituție, reprezintă necorespunderea edificiilor instituției necesităților determinate de specificul activității.

III.

Priorități de bază ale instituției de dezvoltare a capacităților în contextul realizării politicilor la nivel înalt pentru anii 2020-2022 sunt:

- Fortificarea capacităților procuraturilor specializate, prin asigurarea cu baza tehnico-materială necesară (procurarea de autoturisme, echipament IT, echipament necesar pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală);
- Dezvoltarea sistemului informațional automatizat integrat „Urmărirea penală: E-Dosar”, prin realizarea interconexiunii cu sistemele informaționale ale altor organe de drept și asigurarea mentenanței sistemului;
- Dezvoltarea platformei de comunicare (pagini web oficiale) pentru Procuratura Generală și procuraturile specializate, dezvoltarea capacităților subdiviziunilor specializate în comunicarea cu publicul (resurse umane, echipament IT, instruire), inclusiv necesitatea editării publicației periodice „Revista Procuraturii Republicii Moldova”;
- Repararea/renovarea edificiilor procuraturilor teritoriale.

IV.

Realizarea priorităților expuse vor permite realizarea eficientă a sarcinilor Procuraturii, vor elimina provocările pe care le confruntă instituția, vor avea impact asupra sporirii eficienței și calității efectuării urmăririi penale și a reprezentării învinuirii, ceea ce în consecință va contribui, inclusiv, la identificarea, urmărirea și confiscarea bunurilor provenite de infracțiuni și recuperarea prejudiciilor. Mai mult, dezvoltarea SIA „Urmărire penală E-Dosar” este prevăzut în mai multe documente de politici ca fiind un obiectiv de modernizare a Procuraturii, iar dezvoltarea paginilor web va contribui la promovarea imaginii instituției și sporirea gradului de încredere a cetățenilor în Procuratură. În vederea realizării priorităților stabilite urmează a fi alocate surse financiare suplimentare pentru următoarele acțiuni:

- Dezvoltarea, implementarea și integrarea Sistemului Informațional Automatizat "e-Dosar": pentru anul 2020 - 6 700,0 mii lei; pentru anul 2021 - 7 950,0 mii lei; pentru anul 2022 - 2 350,0 mii lei;
- Reparația capitală a sediilor procuraturii: pentru anul 2020 - 5000,0 mii lei; pentru anul 2021 - 5000,0 mii lei;
- Asigurarea tehnico-materială a procurorilor: pentru anul 2020 – 9865,0 mii lei; pentru anul 2021 – 10865,0 mii lei; pentru anul 2022 – 8765,0 mii lei.

V.

- Baza tehnico-materială a procuraturilor completată/asigurată;
- Construcția/renovarea sediilor procuraturilor în conformitate cu cele mai bune standarde, inclusiv cu adaptarea lor necesităților persoanelor cu dezabilități, precum și folosirea lor în mod eficient;
- Dezvoltarea, monitorizarea și mentenanța sistemului SIA „Urmărire penală E-Dosar”;
- Pagini web ale procuraturilor specializate create;
- Pagina web a Procuraturii Generale îmbunătățită;
- Revista Procuraturii publicată trimestrial.

08. Apărare a drepturilor și intereselor legale ale persoanelor

I.

Asigurarea accesului liber la justiție constituie un principiu de bază al statului de drept și o cerință obligatorie ce rezultă din actele internaționale la care Republica Moldova este parte. Asistența juridică efectivă constituie un element de bază al accesului la justiție și statul are obligația de a garanta asistența juridică persoanelor care nu dispun de mijloace financiare suficiente pentru a plăti serviciile juridice. În anul 2018 de asistență juridică calificată garantată de stat au beneficiat 49 695 persoane. Din numărul total de beneficiari 2638 au fost minori și 5610 au fost femei. Totodată, din cele 49695 cazuri de acordare a asistenței juridice garantate de stat în 46 186 de cazuri a fost acordată asistența juridică ordinară (dintre care 39 903 de cauze au constituit cauze penale, 3 546 cauze civile și 2737 cauze contravenționale), iar în 3509 cazuri a fost acordată asistența juridică de urgență (în caz de reținere în cauze penale sau contravenționale). Pe lângă aceasta, în anul 2018 de asistență juridică primară garantată de stat au beneficiat 10 535 persoane. Prin urmare, în anul 2018 au fost înregistrați 60 230 de beneficiari de asistență juridică primară și calificată garantată de stat. Numărul de cazuri de acordare a asistenței juridice garantate de stat în anul 2018 a fost cu 147% mai mare decât cel înregistrat în anul 2009.

II.

Odată cu creșterea volumului de asistență juridică acordată, cresc și cheltuielile în legătură cu acordarea acestei asistențe (inclusiv remunerarea avocaților publici și avocaților care acordă AJGS la cerere). Creșterea cheltuielilor pentru acest domeniu se datorează creșterii considerabile a volumului de AJGS acordate, urmare a extinderii spectrului de servicii de AJGS calificată pe cauzele non-penale, acordării asistenței juridice primare și în virtutea sporirii încrederii potențialilor beneficiari în sistem. În contextul în care, spectrul de servicii oferite a fost extins, corespunzător și volumul de AJGS este în creștere.

Actul normativ de bază care reglementează acest domeniu este Regulamentul cu privire la mărimea și modul de remunerarea a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat, aprobat prin hotărârea CNAJGS nr. 22 din 19.12.2008. În conformitate cu acest regulament, remunerarea avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat la cerere se calculează per acțiune, în unități convenționale egale cu 20 de lei. La fel,

Regulamentul stabilește că: „Pentru acordarea asistenței juridice calificate în două sau mai multe cauze, dar nu mai mult de cinci în aceeași zi, avocatul se remunerează pentru cauzele suplimentare cu 50% din suma stabilită pentru fiecare acțiune.”. În acest sens, se propune excluderea din Regulament a sintagmei „50% din suma stabilită pentru fiecare acțiune”, cu păstrarea plafonului de cel mult 5 cauze pe zi supuse remunerării. Acest fapt va permite avocaților să fie remunerați integral pentru acțiunile procesuale efectuate în cadrul cauzelor suplimentare.

Majorarea remunerării pentru serviciile de acordare a asistenței juridice calificate garantate de stat prestate de către avocați, a constituit principalul obiectiv strategic necesar de atins în anul 2018. În special, s-a propus majorarea unității convenționale, în bază căreia se remunerează avocații pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat, de la 20 la 50 lei, în trei etape, procesul urmând a fi definitivat în anul 2021. Prima reușită în acest sens, poate fi considerată majorarea unității convenționale de la 20 la 30 lei. În acest sens, au fost alocate suplimentar 11861,6 mii lei, începând cu anul 2019. Această majorarea a devenit valabilă începând cu 1 martie 2019. Totodată, urmează a fi continuat procesul de majorare a unității convenționale și de ajustare a bugetului.

O altă provocare ar fi consolidarea și extinderea rețelei de para-juriști cu 10 unități anual, în localitățile urbane și rurale, în contextul, abilității juridice a populației. Ca consecință va exista un grad mai avansat de accesibilitate al serviciilor de asistență juridică primară garantată de stat.

III.

Reieșind din Strategia de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat, pentru anii 2018-2020, în lista de priorități și obiective de dezvoltare a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat pentru perioadă ce urmează, în vederea consolidării propriilor capacități de organizare și administrare, Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat (în continuare CNAJGS), cu susținerea Ministerului Justiției și Uniunii Avocaților, a stabilit drept prioritate de politică Revizuirea cadrului normativ privind mărimea și modul de remunerare a avocaților, pentru serviciile acordate.

IV.

Avocații la momentul actual nu sunt motivați pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat în general, și a unei asistențe de calitate în special. Astfel, ca consecință achitarea unor onorarii mai mari, va duce la motivarea acestora pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat, precum și la acordarea unei asistențe mai calitative. Impactul va fi creșterea gradului de satisfacție a beneficiarilor privind calitatea asistenței juridice acordate. În vederea realizării priorităților stabilite urmează a fi alocate surse financiare suplimentare pentru următoarele acțiuni;

- Revizuirea cuantumului remunerării avocaților care acordă asistența juridică garantată de stat: pentru anul 2020 – 12101,0 mii lei; pentru anul 2021 – 24202,0 mii lei; pentru anul 2022 – 24202,0 mii lei;
- Excluderea plafonului stabilit pentru unele cauze de remunerare a avocaților care acordă asistența juridică garantată de stat: pentru anul 2020 – 10000,0 mii lei; pentru anul 2021 – 12500,0 mii lei; pentru anul 2022 – 12500,0 mii lei.

V

- Mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru serviciile de acordare a asistenței juridice garantate de stat revizuite și îmbunătățite (unitatea convențională majorată la 50 lei);
- Servicii de calitate acordate de avocați;
- Servicii de calitate acordate de para-juriști.

09. Expertiza legală

I.

Rolul expertizei judiciare în cadrul probatoriului crește odată cu necesitatea obținerii prin metode științifice a datelor care au importanță pentru stabilirea adevărului și rezolvarea cauzelor penale, civile și contravenționale. Având în vedere prevederile Legii nr. 68 din 14.04.2016 „Cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”, precum și cerințele exigente față de segmentul expertizei judiciare, necesitățile CNEJ sunt: dotarea cu utilaj specializat menit să faciliteze efectuarea expertizelor judiciare în mai multe domenii, și extinderea posibilității efectuării cercetărilor care la moment nu se realizează din cauza lipsei utilajului respectiv. Acest fapt va permite asigurarea calității rezultatelor, reducerea termenului de efectuare a expertizelor, asigurarea securității muncii etc.).

II.

Printre provocările majore întâmpinate de către CNEJ în rezolvarea sarcinilor de bază pentru atingerea scopurilor propuse se enumără lipsa stringență a echipamentului modern necesar pentru efectuarea calitativă a expertizelor judiciare și necesitatea acreditării laboratoarelor conform cerințelor standardelor internaționale.

III.

Prioritățile de bază pentru perioada anilor 2020-2022 este:

- Continuarea acreditării laboratoarelor CNEJ în conformitate cu cerințele standardului internațional SM SR EN ISO/CEI 17025:2006;
- Achiziția echipamentului modern necesar pentru cercetări și investigații în cadrul expertizelor judiciare, fapt ce va asigura expertii judiciari cu utilajul specializat de laborator necesar.

IV.

- Necesitatea efectuării unor expertize calitative și în timp rezonabil este condiționată de existența utilajului performant, ceea ce implică alocarea mijloacelor financiare în mărime de 4977,8 mii lei, care ar duce la posibilitatea efectuării expertizelor judiciare în condiții prevăzute de metodologia de expertiză; obținerea unor rezultate mai precise, mai veridice, mai credibile a cercetărilor de expertizare; creșterea calității îndeplinirii expertizelor judiciare și a ponderii lor în procesul de efectuare a justiției; recunoașterea rezultatelor lucrului CNEJ în plan internațional; satisfacerea necesităților persoanelor de efectuare a unor genuri noi de expertize judiciare. În vederea realizării priorităților stabilite urmează a fi alocate surse financiare suplimentare pentru următoarea acțiune:
 - Achiziția echipamentului modern necesar pentru cercetări și investigații în cadrul efectuării expertizelor judiciare: pentru anul 2020 – 2100,0 mii lei; pentru anul 2021 541,9 mii lei; pentru anul 2022 – 1340,0 mii lei.

V.

- Echipament și utilaj necesar procurat (conform listei necesităților CNEJ de dotare cu utilaj specializat);
- CNEJ acreditat la toate genurile de expertize judiciare.

10. Sistemul integrat de informare juridică

I.

Prin Hotărârea Guvernului nr.644 din 10 iulie 2018 Centrul de Informații Juridice a fost reorganizat prin transformare în Agenția Resurse Informaționale Juridice (succesor de drepturi și obligații al Centrului de Informații Juridice). La fel, Direcția apostilă din cadrul aparatului central al Ministerului Justiției a devenit parte structurală a Agenției Resurse Informaționale Juridice.

Agenția are misiunea de a asigura dezvoltarea sistemului integrat de informare juridică, dezvoltarea, administrarea și interoperabilitatea sistemelor informaționale ale sectorului justiției, executarea Convenției cu privire la suprimarea cerinței supra-legalizării actelor oficiale străine, încheiată la Haga la 5 octombrie 1961, la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr. 42 din 2 martie 2006.

II.

Agenția Resurse Informaționale Juridice se confruntă cu o serie de probleme frecvente care împiedică asigurarea eficientă ale sistemelor informaționale (Registre), acestea fiind generate de fluxul de personal, tehnologii-tehnologice nerealizate până la varianta finală, ceea ce duce la erori de algoritm în procesul de programare.

III.

Perfecționarea registrelor (sistemelor informaționale) aflate în gestiunea Agenției Resurse Informaționale Juridice (Registrul de stat al actelor juridice, Registrul garanțiilor reale mobiliare, Registrul dosarelor succesoriale și a testamentelor, Registrul procedurilor de executare, Sistemul informatic integrat e-Procură, Sistemul informatic integrat e-Rețineri, Sistemul informational automatizat e-Legislație și configurare), asigurând examinarea calitativă în proporție de 100 % a solicitărilor de informații juridice conform termenelor stabilite de legislația în vigoare către anul 2022.

IV.

Obiectivul de bază al Agenției este de a asigura accesul liber și operativ al persoanelor fizice și juridice, precum și al autorităților publice la informația necesară, veridică și permanent actualizată. Asigurarea funcționalității registrelor va permite accesul cetățenilor la baza de acte normative.

Prioritățile stabilite urmează a fi realizate din contul mijloacelor financiare incluse în linia de bază.

V.

- Funcționalitatea Registrelor asigurată;
- Numărul de acte normative plasate/modificate în baza de date;
- Numărul de cereri examinate din numărul total de cereri parvenite ce ține de serviciile prestate cetățenilor și mediului de afaceri.

12. Subprogramul „Instruirea inițială și continuă în domeniul justiției”

I.

Baza juridică de creare și funcționare a Institutului Național al Justiției a fost fundamentată în rezultatul adoptării, la 8 iunie 2006, a Legii nr.152-XVI privind Institutul Național al Justiției nr.152-XVI din 8 iunie 2006. Potrivit prevederilor legii speciale, INJ este o instituție publică, autonomă, cu personalitate juridică, care dispune de patrimoniu și buget propriu.

În virtutea conținutului regulatoriu al legii menționate, precum și în corespundere cu actele sale de constituire, INJ este responsabil de formarea inițială a judecătorilor, procurorilor și formarea profesională continuă a judecătorilor, procurorilor, altor categorii de exponenți ai sistemului judiciar. Activitățile de instruire inițială și continuă sunt focalizate pe crearea de abilități și competențe consolidate ale beneficiarilor instruirilor, astfel încât acestea să corespundă necesităților activității judiciare a statului, precum și să răspundă așteptărilor justițiarilor în calitate de beneficiari finali ai actului de justiție.

De remarcat că, atribuțiile funcționale ale Institutului se rezumă, pe lângă cele arătate mai sus, inclusiv la: formarea inițială și continuă, pe baze contractuale, a altor persoane care activează în sectorul justiției, în cazurile prevăzute de legislație; cooperarea internațională în domeniu; efectuarea unor studii de cercetare științifică în domeniul dreptului și al justiției; publicarea studiilor realizate, a materialelor didactice și a altor materiale elaborate în procesul activității; formarea formatorilor în vederea sporirii eficienței și a valorificării activității de instruire a INJ.

II.

Principalele provocări cu care se confruntă Institutul și care urmează să fie reliefate vizează asigurarea viabilității funcționale a INJ și se circumscriu, în principal, la necesitatea de fundamentare a bazei tehnico-materiale, consolidarea infrastructurii instituționale, mentenanța și utilizarea noilor tehnologii informaționale, factori determinanți pentru organizarea și desfășurarea activităților de formare inițială, formare continuă, formare formatori, dar și instruire prin formare la distanță.

III.

Prioritățile INJ derivă din atribuțiile și competențele funcționale specificate în actele normative proprii reglementării activității Institutului și vizează:

- instruirea inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror, formare continuă a judecătorilor și procurorilor în exercițiu, precum și a altor persoane care activează în sectorul justiției din Republica Moldova;
- efectuarea lucrărilor de reparație a fațadei clădirii Institutului Național al Justiției;
- instalarea sistemului de acces/control în sediul Institutului Național al Justiției.

IV.

Activitățile de instruire inițială și continuă sunt îndreptate spre crearea și consolidarea abilităților și competențelor necesare actorilor sistemului de justiție în vederea eficientizării, sporirea independenței și integrității actului de justiție în Republica Moldova. În vederea realizării priorităților stabilite urmează a fi alocate surse financiare suplimentare pentru următoarele acțiuni:

- efectuarea lucrărilor de reparație la fațada clădirii Institutului Național al Justiției: pentru anul 2020 – 1499,0 mii lei;
- instalarea sistemului de acces/control în sediul Institutului Național al Justiției: pentru anul 2020 – 100,0 mii lei.

V.

- Numărul de persoane care au absolvit cursurile de formare inițială;
- Numărul activităților realizate;
- Numărul beneficiarilor instruiți;
- Sporirea calitativă a activităților de instruire în cadrul INJ;
- Sistem de control/acces instalat;
- Lucrări de reparație realizate conform planului.

15. Administrarea judecătorească

I.

Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești asigură activitatea organizatorică și administrativă eficientă a judecătoriilor și a curților de apel.

În scopul implementării Legii 76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești și Hotărârii Parlamentului 21/2017 pentru aprobarea Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, pe parcursul anului 2018, Ministerul Justiției prin intermediul Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești a întreprins măsurile necesare întru identificarea terenurilor pentru construcția clădirilor noi ale judecătoriilor *Orhei, Edineț, Hîncești, Căușeni, Cahul, Bălți, Soroca, Drochia, Comrat, Criuleni, Anenii Noi, Cimișlia, Strășeni, Chișinău*, demarînd în sensul dat toate procedurile legale în vederea asigurării transmiterii terenurilor identificate din proprietatea publică a administrației publice locale în proprietatea publică a statului.

Concomitent, a asigurat realizarea procesului de achiziționare a mobilierului și echipamentelor IT pentru crearea condițiilor necesare pentru funcționare într-un sediu unic a Judecătoriei Ungheni.

În anul 2018 a fost lansat în exploatare experimentală pe mediul de producție Soluția informatică eDosar judiciar (SI e-DJ). La fel, pe parcursul anului 2018, cu suportul USAID a fost dezvoltat și testat pe mediul de test un nou Program Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD 5) care urmează a fi pus în aplicare pe parcursul anului 2019.

De asemenea, a fost inițiat procesul de testare a echipamentului de teleconferință în scopul desfășurării ședințelor de judecată cu utilizarea aplicației de teleconferință pentru examinarea la distanță a chestiunilor prevăzute de art. 469, 473¹ și 473² din Codul de procedură penală.

II.

Printre provocările majore întâmpinate în administrarea judecătorească sunt: lipsa conlucrării autorităților publice locale în identificarea terenurilor pentru construcția clădirilor noi pentru instanțe; lipsa echipamentului modern în instanțele judecătorești compatibile cu noul PIGD pentru a asigura implementarea acestuia; starea tehnico-materială a clădirilor instanțelor judecătorești care influențează opinia societății, inclusiv și a beneficiarilor actului de justiție; evidența manuală a statisticii judiciare pe suport de hîrtie; lipsa candidaturilor la funcțiile vacante scoase la concurs.

III.

Prioritățile strategice de bază sunt fortificarea unui sector al justiției accesibil, eficient, independent, transparent, profesional și responsabil, distribuirea echitabilă a sarcinilor între instanțele judecătorești, utilizarea eficientă a fondurilor publice, asigurarea securității sistemului informațional judiciar și menținerea acestuia.

Pentru implementarea acestor priorități este necesar:

- Asigurarea mentenanței sistemului informațional judiciar și actualizarea acestuia pentru a asigura corespunderea conform modificărilor în legislație;
- Dezvoltarea Modulului de raportare electronică a statisticii judiciare și a Modulului de măsurare a performanței judecătorilor;
- Adaptarea SI e-Dosar judiciar la exigențele noului PIGD și implementarea acestuia la nivel național;
- Asigurarea implementării planului de construcție a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești,
- Asigurarea dotării cu mobilier, instalații și echipament a judecătoriilor Edineț, Orhei, Hîncești, Cahul, Căușeni.

IV.

Unificarea sediilor instanțelor judecătorești și crearea instanțelor judecătorești mai mari va contribui la: utilizarea eficientă a fondurilor publice; distribuirea echitabilă a sarcinii de muncă per judecător; la îmbunătățirea calității actului de justiție și sporirea eficienței sistemului judecătoresc.

Implementarea noului PIGD va avea drept impact transpunerea mai rapidă a modificărilor legislative; integrarea cu serviciile moderne guvernamentale (M-Pass, M-Sign, M-Notify, M-Log, M-Pay); nivel de securitate mai sporit prin păstrarea registrului acțiunilor utilizatorilor sistemului în două locuri diferite; integrarea cu Platforma Guvernamentală de Interoperabilitate M-Connect, care permite schimbul de date cu Registrele de Stat de bază cum sunt Registrul de Stat al Populației, Registrul de Stat al Unităților de Drept pentru a extrage automat informația veridică despre participanți la dosar și a minimiza durata introducerii datelor despre participant și a omite erori umane. La fel, această funcționalitate va permite organizarea schimbului de date cu alte registre și sisteme guvernamentale; automatizarea proceselor în gestionarea dosarelor - mecanisme care vor eficientiza activitatea instanțelor.

Administrarea dosarului electronic cu accesul părților la dosar, coordonarea electronică a agendei ședințelor de judecată de către participanții la proces, prezentarea probelor și distribuirea materialelor de pe dosar în formă electronică, introducerea mecanismului de citare electronică a părților etc. va asigura transparența actului judecătoresc precum și va contribui la garantarea încrederii societății în stat.

Modulul de raportare electronică a statisticii judiciare și Modulul de măsurare a performanței judecătorilor va asigura generarea unor date statistice flexibile la zi potrivit criteriilor stabilite și măsurarea performanței judecătorilor în timp real.

În vederea realizării priorităților stabilite urmează a fi alocate surse financiare suplimentare pentru următoarele acțiuni:

- Construcția clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești: pentru anul 2021 – 12615,6 mii lei; pentru anul 2022 – 107981,8 mii lei;
- Dotarea cu mobilier, instalații și echipament a judecătoriilor Edineț, Orhei, Hîncești, Cahul, Căușeni: pentru anul 2022 – 17175,1 mii lei.

V.

- Sediile instanțelor judecătorești *Orhei, Edineț, Hîncești, Căușeni, Cahul* construite și/ sau renovate;
- Noul PIGD, SI e-Dosar judiciar și aplicația de teleconferință/videoconferință implementate la nivel național;
- Raportarea statistică judiciară electronică implementată.

16. Asigurarea executării măsurilor alternative la detenție

I.

Activitatea sistemului de probațiune se desfășoară în interesul comunității în scopul reintegrării sociale a persoanelor care au încălcat legea, al diminuării riscului de săvârșire a unor noi infracțiuni și al menținerii securității în comunitate, concomitent cu reducerea costurilor sociale ale executării pedepselor și măsurilor penale, prin diminuarea populației din penitenciare și reintegrarea în societate și valorificarea potențialului socio-economic al infractorilor.

În rezultatul modificărilor legislației execuțional-penale, s-a majorat numărul hotărârilor instanțelor de judecată cu aplicarea pedepselor neprivative de libertate și liberării de pedeapsa penală față de cele privative de libertate. Astfel, numărul subiecților de probațiune aflați în supraveghere este în creștere și acest fapt va fi în continuitate, ca urmare, a sporirii varietății măsurilor neprivative de libertate. Dacă în anul 2012 în sistemul de probațiune erau 15 610 persoane, în 2018 numărul a crescut la 21 712 persoane, iar acest număr este în constantă creștere.

II.

Problemele cele mai acute cu care se confruntă sistemul de probațiune sunt: lipsa încăperilor necesare pentru activitățile de asistență și consiliere; fluctuație de cadre și existența frecventă a posturilor vacante; creșterea constantă a numărului subiecților probațiunii cu aproximativ 10 % pe an în timp ce efectivul limită de personal nu se majorează.

III.

Prioritățile de bază ale sistemului sunt diminuarea riscului de săvârșire a unor noi infracțiuni, a menținerii securității comunitare, reducerea costurilor sociale ale executării sancțiunilor și a măsurilor penale, prin diminuarea populației din penitenciare și reintegrarea în societate prin valorificarea potențialului socio-economic al infractorilor.

Pentru implementarea acestor priorități este necesară:

- Consolidarea activității de probațiune și capacităților instituționale;
- Promovarea activității de probațiune în rîndul publicului larg, al organelor de drept și al reprezentanților administrației publice.

IV.

Implementarea priorităților de bază vor avea impact asupra eficientizării executării pedepselor alternative la detenție, fortificării capacităților instituționale, iar în rezultat, reintegrarea socială a persoanelor în conflict cu legea penală și prevenirea recidivei de infracțiune.

La stabilirea acțiunilor prioritare pentru atingerea obiectivelor stabilite pentru anii 2020 – 2022 s-a ținut cont de Legea nr.8 din 14.02.2008 cu privire la probațiune, a obiectivelor prioritare ale Inspectoratului Național de Probațiune și a acțiunilor stipulate în Strategia de dezvoltare a sistemului de probațiune pentru anii 2016-2020, aprobată prin HG nr. 1015 din 01.09.2016.

Resursele financiare alocate vor oferi posibilitatea dezvoltării activității de probațiune, fortificării capacităților instituționale și eficientizării executării pedepselor alternative la detenție, iar în rezultat, reintegrarea socială a persoanelor în conflict cu legea penală. Atingerea obiectivelor menționate are

potențialul de a contribui la reducerea supra-aglomerării penitenciarelor, respectiv creșterea încrederii populației în actul de justiție prin oferirea posibilității participării comunității în procesul de reabilitare.

V.

- Centru de monitorizare electronică pentru supravegherea persoanelor supuse probațiunii creat și dotat;
- Echipamente de monitorizare electronică achiziționate;
- Ateliere comunitare de executare a muncii în folosul comunității create și dotate;
- Baza tehnico-materială achiziționată (calculatoare/imprimante/scanere, mijloace de transport procurate; spații achiziționate/închiriate);
- Numărul campaniilor de informare organizate;
- Numărul materialelor de informare elaborate și diseminate.

18. Înfăptuirea justiției

I.

Funcționarea eficientă a justiției este un element important al societății democratice, iar constituirea unui sistem judiciar independent este un indicator al devotamentului statului față de aspirațiile integrării europene. Încă de la proclamarea independenței și adoptarea Constituției Republicii Moldova justiția se află în vizorul factorilor de decizie, între timp realizându-se o serie de reforme structurale, instituționale și legislative. În vederea asigurării eficienței sistemului judecătoresc, a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești, la 21 aprilie 2016, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 76 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, care a intrat în vigoare la 01 iulie 2016, cu unele excepții. În 2018 CSM a continuat să realizeze acțiuni în vederea implementării prevederilor din Legea nr. 76 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești.

II.

O provocare cu care se confruntă activitatea sistemului judecătoresc constituie asigurarea implementării prevederilor Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești. Doar după asigurarea implementării depline a legii vor putea fi evaluate rezultatele urmărite prin adoptarea acesteia, și anume:

- îmbunătățirea calității actului de justiție;
- crearea premiselor pentru specializarea judecătorilor;
- examinarea cauzelor în termene restrânse, ca rezultat al specializării judecătorilor;
- repartizarea uniformă a volumului de lucru în instanțele judecătorești.

III.

Consolidarea capacităților instituționale ale instanțelor judecătorești, precum și asigurarea utilizării cât mai eficiente a fondurilor publice disponibile pentru instanțele judecătorești constituie priorități, realizarea cărora vor genera perfecționarea mecanismelor și instrumentelor de administrare a sistemului, în acest sens fiind necesar:

- Asigurarea respectării principiului distribuirii aleatorii și continuității modului și criteriilor de repartizare a cauzelor sistemului judecătoresc.

- Specializarea judecătorilor - constituie un imperativ al timpului, fiind determinată de evoluția relațiilor social-economice, complexitatea legislației ce le reglementează, numărul mare de cauze și diversitatea acestora. În aceste circumstanțe specializarea judecătorilor în domenii specifice va contribui la sporirea calității actului de justiție, fiindcă acumularea experienței și aprofundarea cunoștințelor de judecatori într-un anumit domeniu juridic va determina adoptarea unor decizii de o calitate mai bună, fapt ce va ridica autoritatea și performanța instanțelor de judecată. Totodată, examinarea cauzelor de judecatori specializați, complete/colegii specializate va contribui la asigurarea consecvenței în adoptarea deciziilor, celerității proceselor judiciare și securității raporturilor juridice, unificarea practicii judiciare, limitarea riscului de comitere a erorilor judiciare, iar toate acestea vor spori încrederea justițiabililor și societății în autoritatea judecătorească.

- Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități în instanțele de judecată prin acomodarea rezonabilă a sediilor.

IV.

- Prioritățile evidențiate urmăresc crearea premiselor pentru specializarea judecătorilor, precum și îmbunătățirea calității actului de justiție și sporirea eficienței instanțelor judecătorești. Or, distribuția echitabilă a sarcinilor între instanțe constituie instrumentul de bază în materia asigurării calității actului de justiție și sporirea încrederii cetățeanului în realizarea justiției. În vederea realizării priorităților stabilite urmează a fi alocate surse financiare suplimentare pentru următoarea acțiune:
- Crearea condițiilor necesare pentru accesul persoanelor cu dizabilități în cadrul tuturor instanțelor judecătorești, precum și amenajarea încăperilor sanitaro-igienice respective, în conformitate cu Normativul Național în construcții NCM C.01.06-2007: pentru anul 2020 – 1779,7 mii lei.

V.

- Monitorizarea modificărilor în PIGD, pentru distribuția echitabilă a sarcinilor între instanțele judecătorești;
- Specializarea judecătorilor;
- Crearea condițiilor pentru facilitarea accesului la justiție a persoanelor cu dizabilități.

19. Organizarea activității sistemului procuraturii

I.

Potrivit art.125¹ al Constituției, Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor. Consiliul Superior al Procurorilor este un organ independent, cu statut de persoană juridică, format în vederea participării la procesul de constituire, funcționare și asigurare a autoadministrării sistemului procuraturii.

Anul 2018 a fost primul an în care CSP a dispus de buget propriu aprobat prin Legea bugetului de stat pentru anul 2018. În prezent, Consiliul are aleasă propria componentă, precum și componenta colegiilor din subordine (Colegiul de evaluare a performanțelor, Colegiul de selecție și carieră și Colegiul de disciplină și etică). A fost aprobată structura aparatului, iar în rezultatul concursurilor demarate pe parcursul anului 2018 aparatul CSP a fost completat în proporție de 47%. La fel, a fost parțial amenajat propriului sediu.

Prin Ordinul ministrului finanțelor nr.92 din 04.05.2018, în scopul reflectării indicatorilor bugetari ai Consiliului Superior al Procurorilor, în anexa nr.7 la Ordinul ministrului finanțelor nr.208 din 24.12.2015 „Clasificarea programelor – A. Programe și subprograme” programul 40 „Justiția” a fost completat cu subprogramul 19, în următoarea redacție: „4019 Organizarea activității sistemului Procuraturii”.

II.

Asigurarea integrității în sistemul procuraturii, și garantarea independenței procurorilor reprezintă provocarea principală a CSP. Aceste două aspecte ar permite depășirea crizei de imagine a instituției Procuraturii.

III.

Prioritățile de bază ale CSP pentru anii 2020-2022 sunt:

- Dezvoltarea capacității organizaționale și funcționale a Consiliului Superior al Procurorilor pentru promovarea unei administrări mai eficiente a Procuraturii;
- Modernizarea și îmbunătățirea capacităților profesionale în domeniile-cheie ale managementului procuraturii;
- Consolidarea standardelor de etică, implementarea măsurilor interne eficiente pentru prevenirea și combaterea corupției și printr-o mai mare deschidere și transparență față de societate și mass media;
- dotarea Consiliului Superior al Procurorilor cu aparat poligraf;
- instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor antrenați în verificarea candidaților la funcțiile de procuror.

Aceste priorități se regăsesc în Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020 (Hotărârea Parlamentului nr.56 din 30.03.2017), Legea nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire Procuratură, Hotărârea Guvernului nr. 475 din 19 iunie 2014 cu privire la unele măsuri de realizare a Legii nr. 269-XVI din 12 decembrie 2008.

IV.

Prioritățile stabilite au drept obiectiv crearea condițiilor adecvate pentru asigurarea independenței și buneii funcționări a CSP, asigurării independenței procurorilor, modernizarea și îmbunătățirea capacităților profesionale ale procurorilor, promovarea în sistem în bază de merit și integritate profesională, promovarea încrederii societății în Procuratură. Surse financiare suplimentare în mărime de 400,0 mii lei urmează a fi alocate pentru procurarea aparatului poligraf și 300,0 mii lei pentru anii 2020 și 2022 în vederea instruirii poligrafologilor.

V.

- Condiții de muncă adecvate asigurate (inclusive prin finalizarea amenajării sediului CSP);
- Numărul de personal necesar al aparatului CSP angajat;
- Numărul de cursuri și persoane instruite;
- Parteneriate de colaborare stabilite cu organe similare din alte state, organizații regionale și internaționale în domeniu și bune practici implementate în organizarea și administrarea sistemului procuraturii;
- Standarde de etică și integritate implementate și gradul de încredere publică în procuratură sporit.;
- Aparat poligraf achiziționat;
- Poligrafologi antrenați în verificarea candidaților la funcțiile de procuror, instruiți.

